

ELS GEGANTS DE SANT DOMINGO; ELS GEGANTS DE MANACOR

MANACOR
ILLES BALEARS

El convent de Sant Vicenç Ferrer

La construcció de l'església actual o part d'ella durà uns 20 anys, començant l'any 1597 per quedar oberta al culte en el 1617. Al llarg de tot el segle XVII foren completant-se les dependències del convent, l'església, la capella del roser i el claustre.

L'església de Sant Vicenç Ferrer respon a la tipologia bàsica de l'església conventual mallorquina:

- Planta basilical d'una sola nau, amb capelles entre els contraforts.
- Persistència en esquemes gòtics, si bé la utilització de la bòveda de canó, els pilastres, la decoració, l'artesanat de l'àbsida i els motius vegetals ens recorden el barroc.
- No obstant es manté el sentit de la moderació i de l'austeritat, exceptuant la Capella del Roser, tant en la seva façana com en l'ornamentació de l'interior.

A pesar de la imponent arquitectura, no produeix la sensació d'angoixa ni pesadès, ja que la seva capacitat i amplitud mantenen la correspondència entre massa i buit. Tot està disposat per experimentar un gran efecte de proporció.

Observem també un equilibri entre la longitud i el centre de la celebració, que s'aconsegueix compensant longitud amb amplada. Les seves dimensions són 35 metres de llargària i 18'25 d'amplària, a més de les capelles que disposen de una profunditat de 4'50 metres amb una alçada de 18'70 metres.

El seu barroquisme, encara que discret, li ve per l'aplicació de daurats damunt les parets, els vistosos capitells daurats dels pilastres, els buits dels arcs de les capelles i la bòveda central, xapada en cinc arcs que, arrancant d'una cornisa alimentada per les columnes i capitells, corren per tota l'església, rematats damunt l'altar major amb un artesanat bovedista que va de major a menor.

Els gegants de Sant Domingo

Al 1823 trobem documentació escrita que hi ha gegants a Manacor. Són presents a les festes que fan els Pares Dominics del Convent pel final del Trienni Liberal (1820-1823). A partir d'aquí anem trobant referències de gegants a la ciutat, sempre vinculats a les festes de sant Domingo i sempre relacionats amb els Moretons i s'Alicorn. Els gegants manacorins s'han anat renovant diverses vegades

Juntament amb s'Alicorn, els gegants han constituït al llarg del nostre segle els companys inseparables dels moretons. Documentalment, la seva presència a les festes de sant Domingo és anterior per tal com en el llibre "**Obrerías de la Iglesia del suprimit convent de Manacor**" trobem l'any 1886 junt a una despesa de 15 ptes. (0'09€) pels músics i cossiers una altra d'igual valor que textualment diu així: **5- Són data quinze pessetes per als**

vestits dels (gegants). Cal fer notar que es refereix als gegants en plural, cosa que demostraria que ja en aquella època eren dos: el gegant i la geganta.

Quatre anys més tard (1890) "La Verdad" relatava com a la part cívica de la festa hi hagué els moretons, el gegant i la geganta que, acompanyats de la música, recorregueren els principals carrers manacorins. Així doncs, la seva funció era la d'acompanyar els dansaires durant la recollida d'almoines.

La desgràcia ocorregué l'any 1926. Segons el "Lumen Domus" del convent.. **com a final de festa vam tenir la desgràcia que se'ns cremés la geganta. Una espurna despresa de la traca valenciana va prendre en els vestits de la geganta que, en pocs minuts, va quedar reduïda a cendres** D'aquest esdeveniment es conserva la glosa següent:

**És dia de Sant Domingo
Sempre me'n recordaré;
sa geganta s'encengué
I és gegant va quedar viudo.**

Per aquest motiu, entre 1927 i 1932 el gegant no participà a les festes. El "Lumen Domus" escriu l'any 1929: **Es troba a faltar la sortida dels gegants, els quals no surten per haver cremat la geganta a la festa de l'any 1926.** Aquests anys se li penjà un rètol a lloc ben visible que deia així:

**Este pobre viudo está muy desconsolado
pide una limosna para ser cadado**

La recuperació es féu efectiva l'any 1933. Al "Lumen Domus" es pot llegir **que criden poderosament l'atenció aquest any, la reparació del gegant (renovat) i una geganta nova construïda a València (el bust) per l'escultor Sr Cuesta i costejada pel MRP Provincial, qui la tenia encarregada del temps que va exercir el Priorat d'aquesta casa, en substitució de la que fa set anys es va cremar a causa d'una espurna dels focs artificials (...)** Des d'aquestes pàgines cal fer constar el nostre agraïment al jove **Jaume Perelló pel molt que ha treballat gratuïtament en l'arranjament dels gegants pel que fa a fusteria, com també a diverses senyores que van confeccionar els vestits i vestits.**

El 1942 els encarregats de la festa anotaven al llibre de comptes que **l'excessiu pes dels gegants obliga a una reparació d'alleugeriment, sota pena de no poder-los dur.** De fet, havien hagut de pagar als portadors Aquest mateix any s'estrenava el gegants actual, de tal manera que passà a haver-n'hi tres: la geganta (vestida de pagesa), el gegant nou (vestit a l'estil medieval, amb una gran capa i un mocador pel cap) i el gegant vell (vestit encara de moro). Els dos gegants actuals fan aproximadament 3'80 metres d'alçada, i pesen uns 50 kilos. Els seus noms Vicenç (1942) ve donat per Sant Vicens Ferrer, o.p., na Catalina (1933) per Santa Catalina de Siena, o.p.. Podeu conèixer més sobre els gegants en el llibre "El ball dels moretons. Descripció, origen i història" (A. Carvajal, J. Lliteras i A. Gomilar, 1999).

Després de molts anys de sortir només a les festes de Sant Domingo, es crea la Colla gegantera Sant Domingo, per participar a "I Trobada de Gegants" de Manacor, dins el marc de les Fires i Festes de Primavera de Manacor l'any 2001, Al mes de setembre del mateix any comencen les aixades dels gegants participant a les trobades de Mallorca i fora d'ella. L'any 2003, la colla de Sant Domingo s'agermanaren amb la de Sant Salvador de Guardiola

Els Moretons

Si analitzem un a un els balls de figures d'arreu de l'Illa, no en trobarem cap que hagi arrelat tant i tan fort dins un col·lectiu, dins una barriada, dins un poble, amb només un segle i mig d'existència. Cal tenir present que, segons les darreres investigacions, el ball dels Moretons és una dansa de creació moderna composta el 1855 i ballada per primera vegada aquell any a l'empara del convent de Sant Vicenç Ferrer de Manacor amb motiu de la proclamació del dogma de la Concepció Immaculada de la Mare de Déu. Res no sabem dels seu creador, si bé la poca documentació conservada sembla encaminar cap a fra Pius Caldentey Perelló, un dels grans defensors del dogma de Manacor.

La dansa pogué establir-se i continuà els anys posteriors sota la protecció de l'obreria de la Immaculada, tal vegada fins el 1881. Després dels sis anys d'inactivitat, el grup fou adoptat per l'obreria de Sant Domingo. A partir de llavors hauria de viure les etapes més importants i perilloses de la seva llarga trajectòria.

Els primers anys (1887-1908) les eixides es limitaren únicament al 4 d'agost, diada de Sant Domingo. Però amb la restauració dels dominics a Manacor s'obrí un període d'apogeu (1908-1926) en què els Moretons participaren a altres celebracions, fins i tot a fora de poble. Tot i això, el fet d'estar tan lligats a una festa els féu passar les primeres dificultats. Entre 1927 i 1940 els problemes polítics de l'època provocaren que els actes populars fossin molt senzills. Els dansaires sortiren anualment, encara que la seva era una presència gairebé testimonial.

Afortunadament, no els havia arribat l'hora final. A partir de 1942 els conventers feren un gran esforç i els Moretons recobraren llur anterior esplendor. Al mes d'agost, els manacorins s'estimaven més romandre a Porto Cristo i la festa acabà per desaparèixer el 1963. Després d'algunes sortides els anys 1970, 1971, 1974 i 1977, el 1985 un grupat d'amics del convent impulsaren novament el Moretons, que d'aleshores ençà han sortit puntualment cada any.

S'Alicorn

No sabem en quina data els frares de Manacor adoptaren s'Alicorn per formar part de les seves festes. Tan sols podem afirmar que degué ser amb anterioritat a 1829. Aquell any, durant les celebracions que feren amb motiu de la beatificació de la venerable Joana d'Aza.

Això no obstant, documentalment parlant la nota més antiga on trobem s'alicorn és al programa de festes de sant Domingo de 1908, de fet, aquell mateix any "La Aurora" publicava una documentada relació històrica sobre ell, tal vegada per donar-lo a conèixer al poble.

Des de llavors ençà ha tingut sempre la mateixa funció: recórrer els carrers amb els moretons i patir les impertinències dels al·lots.

Mossèn Alcover

El gegantó Antoni M. Alcover es un homenatge al filòleg il·lustre de Manacor, naixé a Santa Cirga, possessió situada entre Manacor i Porto Cristo, fill de pagesos acomodats. Després d'estudiar llatí i cultura clàssica es va traslladar, als 15 anys a Palma per estudiar al seminari. Molt ràpidament es va donar a conèixer com a polemista intransigent, ja que el seu caràcter fort el féu intervenir en furioses polèmiques.

La seva vocació literària es va despertar primer en castellà, i a partir del 1879 en català. A partir d'aquest any va iniciar la tasca de recollir en el català col·loquial de Mallorca **les rondalles mallorquines**, que va començar a publicar el 1880 amb el pseudònim de "Jordi d'es Racó". La primera **rondalla** apareix a la revista La ignorància. El 1885 publica Contarelles, un recompte de narracions de tema popular. El 1886 va ser ordenat prevere. Va ser vicari de la parròquia de Manacor, i el 1888 va obtenir la càtedra d'Història Eclesiàstica del Seminari. Més endavant arribaria a ser Vicari General i Canonge de la Seu de Mallorca.

En 1906, per iniciativa seva, i sota la seva presidència es va celebrar el Primer Congrés Internacional de la Llengua Catalana. Quan es va constituir la Secció Filològica de l'Institut d'Estudis Catalans va ser nomenat president.

La seva obra magna va ser el Diccionari Català-Valencià-Balear,

que no va veure acabat, i que va acabar el seu col·laborador Francesc de Borja Moll, l'any 1963.

Entre d'altres, va tenir el càrrec de corresponsal de l'Acadèmia de Bones Lletres de Barcelona i mantenidor dels Jocs Florals de Barcelona.

Domingo

El gegantó Domingo(2005), sa convertit amb una figura simpàtica i indispensable a les trobades per tots els nin que acudeixen.

Aquesta figura creada per els geganters joves de la colla del moment representa a un bufó, amb la finalitat de fer bulla i bauxa

Catalineta

La gegantona Catalineta, representa al personatge de la Rondalla “Sa Filla des Carboneret”, que la troben al primer tom de les Rondalles Mallorquines. Aquesta figura és la primera d’un grapat que volem construir per difondre les Rondalles, amb la particularitat que la cara del gegantó o gegantona sigui una persona de reconegut prestigi manacorí. Per això, hem considerat que la primera havia d’èsser una dóna que dugués la cara de la nostra gran amiga i directora gerent de la Institució Publica Antoni Maria Alcover.

Associació Cultural Sant Domingo
Manacor, Illes Balears

www.elsmoretons.com
gegantsmanacor@gmail.com